

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗБИТКІВ

Зубко К.Ю.,

к. е. н., доц. Лук'янихін В.О.

Сумський державний університет (Україна)

Стимулювання еколого-орієнтованої поведінки служить основою успішного функціонування економічного і соціального захисту населення від виникнення соціально-економічних і еколого-економічних ризиків. Іншими словами, еколого-економічний ризик став об'єктивним феноменом в еколого-економічній політиці в цілому і на урбанізованих територіях, зокрема.

Результати неналежної діяльності або бездіяльності у цій сфері не лише шкідливо впливають на здоров'я людей, але й формують еколого-економічні збитки у великих розмірах.

Встановлення та визначення еколого-економічного збитку в умовах ринкової економіки розв'язує завдання пов'язані з правовою та економічною відповідальністю за додаткові витрати, які несуть як окремі господарські суб'єкти, так і суспільство в цілому у зв'язку з порушенням природного середовища [1, с. 43].

Основоположник вітчизняної наукової школи О.Ф.Балацький запропонував трактувати економічний збиток як фактичні або можливі збитки, які заподіяні народному господарству забрудненням довкілля, або додаткові витрати на компенсацію цих збитків [2].

Сучасна класифікація збитків є досить дослідженою і передбачає поділ збитків залежно від різних ознак.

Збитки, яких зазнає суспільство від порушень навколишнього природного середовища (еколого-економічні збитки), можна класифікувати:

За галузями економіки - збитки промисловості, збитки сільському господарству, збитки комунальних підприємств, збитки будівельної індустрії та інші.

За компонентами навколишнього природного середовища – збитки від забруднення та деградації водних, земельних, атмосферних, лісових ресурсів.

За факторами виробництва- збитки від втрати або додаткові витрати предметів праці, засобів праці, безпосередньо праці.

За впливом на об'єкти навколишнього середовища – виявлений, невиявлений.

За часом дії еколого-економічний збиток може бути поточний і майбутній.

З точки зору можливості відшкодування – еколого-економічний збиток що можливо відшкодувати та непоправний .

В залежності від дієвості природоохоронних заходів – можливий, залишковий, упереджений і ліквідований.

Еколого-економічні збитки за масштабами прояву можна поділити на глобальний , національний, регіональні, локальні.

В залежності від джерела забруднення можливі збитки від постійних екологічних порушень та збитки від аварійного екологічного порушення.

Збитки, що можна виміряти у натуральному або вартісному виразі та збитки які не підлягають кількісній оцінці.

В залежності від реципієнтів впливу збитки від :

1) втрати життя і погіршення здоров'я населення;

2) руйнування і пошкодження основних фондів, знищення майна;

3) погіршення якості і зниження кількості продукції;

4) погіршення якості і втрати основних фондів і об'єктів житлово-комунального господарства;

- 5) виключення або порушення сільськогосподарських угідь;
- 6) втрати тваринництва;
- 7) знищення або погіршення якості рекреаційних зон;
- 8) зниження якості місця існування;
- 9) збитки, заподіяні природно-заповідному фонду [3].

Представлена класифікація еколого-економічних збитків дозволяє з однієї сторони деталізувати уявлення про наявні або потенційні наслідки антропогенного впливу на довкілля, а з іншої їх синтезувати для проведення комплексних оцінок. В той же час така класифікація має перспективи подальшого її аналізу і подальшого уточнення з врахуванням динамічних перетворень сучасного суспільства і господарювання, зокрема, з розвитком нових технологій.

1. Кислый Н.В. К вопросу о сущности понятия «эколого-экономический ущерб. – Вісник СумДУ, Серія «Економіка». – №1. – 2007 / Т.2. – С. 43-50.
2. Балацький О. Ф. Сутність і розрахунки еколого-економічного збитку / Л. Г. Мельник, О. Ф. Балацький // Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, М. К. Шапочки. – Суми : Університетська книга, 2008. – С. 270–276. – (Сталий розвиток).
3. Временная типовая методика определения экономической эффективности осуществления природоохранных мероприятий и оценки экономического ущерба, причиняемого народному хозяйству загрязнением окружающей среды. – М. : Экономика, 1986.

Зубко, К.Ю. Класифікація еколого-економічних збитків [Текст] / К.Ю. Зубко, В.О. Лук'янихін // Економічні проблеми сталого розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції імені проф. Балацького О. Ф., м. Суми, 27 травня 2015 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко, М.М. Петрушенка. – Суми: СумДУ, 2015. – С. 60-62.